

ПЕДАГОГИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ТЕРНОПОЛЯ ЯК ПРЕДСТАВНИКИ ЛЬВІВСЬКОЇ СКРИПКОВОЇ ШКОЛИ

Формування львівської скрипкової виконавсько-педагогічної школи має міцне підґрунтя (від I половини XIX ст.), пов'язане з іменами скрипалів К. Ліпінського, С. Сервачинського (вчителя Г. Венявського і Й. Йоахіма) та ін. Головним осердям процесу стала окрема кафедра скрипки при Консерваторії ГМТ у Львові (1854) (Л. Мазепа) [3].

Першою українською фаховою скрипальною-педагогом у Музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові стала Є. Щедрович-Ганкевичева, учениця Л. Ауера та О. Шевчика. Її справу продовжив Є. Перфецький, з класу якого вийшли Р. Криштальський, українсько-американський скрипаль Р. Придаткевич та ін. Вагомий внесок у становлення скрипкової школи внесли педагоги і виконавці І. Левицький, К. Гладилович, Є. Козулькевич, О. Москвичів, І. Косинин [1; 3], Ю. Крих, який свого часу викладав і у Тернопільській філії ВМІЛ (з 1929 р.) [2].

З різними перервами та реорганізаціями від 1940 р., далі від 1944 р., при Львівській консерваторії (ЛДК) ім. М. Лисенка почала функціонувати кафедра оркестрових, згодом струнно-смичкових інструментів. Її першими завідувачами були професори Д. Лекґер та Б. Каськів [4]. Дослідники-музикознавці (Л. Мазепа [3], Ю. Волощук [1] та ін.) зазначають, що у післявоєнному періоді розвитку школи вагомий слід залишили професори В. Стеценко (син К. Стеценка), П. Макаренко. Серед видатних вихованців останнього: професори Б. Каськів, народний артист України Б. Которович, заслужений діяч мистецтв України З. Дашак. Відомими послідовниками професора Д. Лекґера стали сьогоднішні професори Г. Павлій, Б. Каськів (після від'їзду П. Макаренка) [4], доценти Т. Шуп'яна, Ю. Оніщенко, Л. Чайковська, Н. Пославська, О. Ванькович (Когут) та інші. Серед вихованців професора Олександри (Лесі) Деркач – лауреат міжнародних конкурсів, народна артистка України професор Л. Шутко, дипломант республіканських конкурсів доцент М. Вайцнер, доктор мистецтвознавства професор О. Бодіна [5].

Серед відомих педагогів 1950–1970-х рр. – К. Михайлов, О. Єгоров, С. Аммерман, Й. Сапір, Г. Дяченко, Г. Хейфец, О. Тюппа, Ю. Гольда. Серед педагогів-скрипалів наступного покоління – імена професорів, кандидатів мистецтвознавства Г. Павлія, Д. Колбіна, В. Заранського, доцентів, кандидатів мистецтвознавства О. Когут, Н. Пославської, О. Андрейко, доцентів Ю. Оніщенко, Т. Сиротюк, Л. Чайковської. Їх естафету перейняли молодше покоління – О. Цап, М. Сора, М. Футурська [5].

На сьогодні кафедра скрипки ЛНМА – потужний творчий виконавський, музично-педагогічний, науково-методичний осередок не лише західного регіону, а й усієї України. Її представники і вихованці реалізують себе у творчій діяльності зокрема і на Тернопіллі.

Мета статті – представити постаті педагогів-скрипалів Тернопільського державного музичного училища (ТДМУ) ім. С. Крушельницької та ТНПУ ім. В. Гнатюка як вихованців львівської скрипкової школи.

Так, серед викладачів ТДМУ плідно і творчо працюють вихованці професорів ЛНМА, зокрема, Б. Каськіва – Н. Яцюк (Макух), Д. Колбіна – О. Татарінцев, Г. Павлія – Г. Віблій, Т. Оніщенко – М. Присухін, В. Антонюк. Вихованкою Т. Оніщенко є і викладач ТНПУ, кандидат педагогічних наук О. Довгань. В рамках статті коротко представимо творчий доробок Н. Яцюк (Макух) та О. Довгань як яскравих творчих представниць львівської скрипкової школи.

Н. Яцюк – спеціаліст вищої категорії, яка поєднує виконавську та педагогічну діяльність. Вона закінчила ТМУ ім. С. Крушельницької (1974) та ЛДК ім. М. Лисенка (1979) по класу скрипки у професора Б. Каськіва. Творчу діяльність Н. Яцюк розпочала як артистка симфонічного оркестру Львівської обласної філармонії, отримавши досвід виконавства під орудою диригентів І. Паїна, К. Кондрашина (Москва), М. Колесси, Д. Пелехатого, І. Юзюка, Ю. Луціва (Львів) та ін. Вона виступала в концертах з видатними скрипальями Т. Грінденко, Г. Кремером, В. Співаковим, О. Кривошею (Москва), піаністами В. Горностаєвою, О. Слободяником, альтистом Ю. Башметом (Москва) та ін.

Впродовж 1979–1984 рр. Н. Яцюк – солістка камерного оркестру Закарпатської обласної філармонії (художній керівник – Й. Гарчар), ілюстратор на відділі камерного в Ужгородському музичному училищі. Впродовж 1984–1987 рр. Н. Яцюк – артистка оркестру Тернопільського обласного музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка (керівник – народний артист України Є. Корницький), ілюстратор на відділі камерного ансамблю ТДМУ ім. С. Крушельницької.

За час педагогічної діяльності (з 1987 р. по сьогодні) Н. Яцюк виховала близько 50 скрипалів. 25 з її випускників закінчили вищі навчальні заклади України, троє з них продовжують вдосконалювати майстерність у Музичній академії м. Грац (Австрія), у консерваторії м. Ганновера (Німеччина). Пляда її випускників працюють викладачами ДМШ м. Тернополя, артистами оркестрів м. Тернополя, міст Хмельницька, Івано-Франківська, Львова, Одеси.

Впродовж 22-х років (з 1995 р. по сьогодні) Н. Яцюк – артистка Тернопільської обласної філармонії як учасниця симфо-джаз оркестру, концертмейстер симфонічного оркестру (з 2004 р.). Згадані колективи презентували тернопільській аудиторії, слухачам різних міст України та зарубіжжя низку творчих проектів та програм, у яких часто солювала Н. Яцюк.

О. Довгань – випускниця ТМУ ім. С. Крушельницької (1996), ЛНМА ім. М. Лисенка по класу доц. Ю. Онищенко (2001). Вона поєднала виконавську, педагогічну (впродовж 2001–2011 рр. – викладач ДМШ № 2 м. Тернополя, з 2009 р. – викладач кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва) та наукову діяльність, захистивши у 2008 р. дисертацію під керівництвом професора Л. Кондрацької.

У її виконавському репертуарі – твори скрипкової класики (зокрема, Концерт В.-А. Моцарта № 4 Ре-мажор вона виконала з симфонічним оркестром Львівської філармонії у 1998 р.), твори українських та сучасних композиторів. О. Довгань ансамблювала із професорами ЛНМА О. Козаренком, А. Карп'яком, готувала сольні концерти з Ю. Маківничук, виступала у складі камерного оркестру «Regretium Mobile» під керівництвом професора Г. Павлія, впродовж 1999–2001 рр. – у фестивальному оркестрі «Львів» (тепер INSO) під керівництвом швейцарського диригента Г. Матеаса.

На Тернопіллі її творча діяльність пов'язана із камерним оркестром Тернопільської обласної філармонії (2002–2003, 2012–2015 рр. як концертмейстер), із Галицьким муніципальним камерним оркестром м. Тернополя (2003–2012, 2016 – по сьогодні як його концертмейстер), із фортепіанним тріо при ТОЕШМ ім. І. Герети.

Серед здобутків педагогічної діяльності – перші премії на конкурсах виконавської майстерності серед вчителів музичних шкіл області, нагороди учнів на обласному конкурсі ансамблів «Консонанс», перемога її студентки А. Москалюк на Міжнародному конкурсі «Подільський водограй» (Вінниця, 2017), творчі акції, концерти на сценах ТНПУ ім. В. Гнатюка та ін. На сьогодні вона є успішним викладачем, керівником ансамблю скрипалів класу, концертмейстером камерного оркестру факультету мистецтв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волощук Ю. Спецкурс «Українське скрипкове мистецтво»: навч.-мет. посібник / Ю. Волощук. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2002. – 83 с.
2. Гринчук І. Музична освіта в Україні: історико-регіональний аспект / І.П. Гринчук // Мистецтво та освіта. – 2013. – № 2 (68). – С. 11 – 15.
3. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до музичної академії у Львові. У двох томах. Том 1. – Львів: В-во «СПОЛОМ», 2003. – 288 с.; Том 2. – 200 с.
4. Сиротюк Т. Богдан Каськів. Творчий портрет. – Львів: Видавництво ЛНМА ім. М. Лисенка, 2011. – 96 с.
5. <http://conservatory.lviv.ua/kafedry/kafedra-skrypky/>

Щерстій У.

Науковий керівник – доц.Палій Н. В.

СОЛОМІЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА ЯК ФЕНОМЕН СВІТОВОЇ ВОКАЛЬНОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Постановка проблеми: Сценічна кар'єра Соломії Крушельницької тривала більше 25-ти років - від дебюту на львівській сцені в опері «Фаворитка» Доницетті у 1893 р. - до 1920 р., коли відбулися її прощальні виступи у неапольському театрі «Сан-Карло» в операх «Лоенгрін» Р. Вагнера та «Лорелія» А. Каталані. Проте, якщо про перші кроки артистки на оперній сцені, про варшавський період, чи виступи в Італії на поч. ХХ ст. маємо великий обсяг інформації і можемо детально досліджувати окремо кожен рік її сценічної кар'єри, то з 40-вих рр. відомостей про співачку стає дедалі менше. Можливо, з якихось причин саме ця частина архіву С. Крушельницької була втрачена, а можливо, суспільно-політична ситуація в Європі, і зокрема в Україні, не сприяла розвитку оперного мистецтва і преса менше уваги приділяла висвітленню музичної культури. Не виключаємо, що могли збігтись ці два об'єктивні чинники. Через це процес аналізу останнього періоду життя Соломії Крушельницької пов'язаний з певними труднощами, а її педагогічна діяльність у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка є не достатньо досліджуваною.

Ступінь дослідження проблеми. Над вищезазначеною тематикою працювали такі науковці та музикознавці: І. Лесик, С. Павлишин, Д. Білавич, О. Михайличенко, О. Бандрівська, В. Чайка...

Мета статті: окреслити та дослідити роль постаті Соломії Крушельницької у розвитку світової вокальної та педагогічної культури.

Виклад основного матеріалу. Влітку 1932 р. Соломія Крушельницька приїхала з Італії до рідного краю. Гостювала у сестер, дала концерти у Львові і Станіславі. У липні-серпні 1937 р. вона знову в родичів у Галичині. Восени 1939 року С.Крушельницька повернулася назавжди до рідного Львова.З початком II світової війни С. Крушельницьку як громадянку Італії не випустили за межі СРСР, не дали змоги полагодити майнові справи у Віареджо, де вона постійно мешкала, а будинок С. Крушельницької у Львові націоналізували, залишивши співачці лише квартиру.